

JANEZ VAJKARD VALVASOR

RUDNIK V ŽELEZNIKIH

Ime Železniki se je rodilo iz kovinskega sadu, namreč iz železa, ki nosijo po njem ime ne le v nemškem, ampak tudi v kranjskem jeziku. Delijo pa se v dva dela, v Gornje in Spodnje Železnike, ki so četrť ure vsaksebi. So last deželnega kneza in imajo mnogo velikih in lepih zidanih hiš. Tu pridelujejo mnogo železa, iz njega pa vsake vrste orodje, zlasti obilo žabljev. Mnogo tega železja izvažajo v Italijo, ker tod močno trgujejo z Italijani.

Iz železne rude se prideluje tudi tako imenovani volk. Iz rude stopijo ogromno kepo, ki tehta mnogo stotov in se imenuje volk. Če je ruda dobra in pride dobremu mojstru v roke, zadobi volk težo 18 do 25 stotov. Užitek je gledati — a marsikdo, ki še ni videl, se mora čuditi — kako vzamejo težko, čisto žarečo gmoto iz ognja, jo dadó pod kladivo in obdelujejo... Iz te okorne in težke rudne gmote kujejo železo; tako deluje obrat, kakor se tu pravi, z volkovi...

Kakor kaže knjiga dohodkov loškega gospostva, je bil tale rudnik že leta 1379 v cvetu...

Iz knjige: Mirko Rupel »Valvasorjevo berilo«, druga, izpopolnjena izdaja, MK, Ljubljana 1969.